

Editörden

Editorial

Geleceğin Kütüphaneleri

Libraries of the Future

Türk Kütüphaneciler Derneği tarafından üç ayda bir yayımlanan *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin editörü olarak, 20-26 Ağustos tarihleri arasında yapılacak olan 61. IFLA Konsey ve Genel Konferansına katılmak üzere dünyanın dört bir yanından güzel kentimiz İstanbul'a gelen seçkin meslektaşlarımıza hoş geldiniz demekten büyük onur duyuyorum.

IFLA Genel Merkezi ve onun Profesyonel Kurulu, IFLA'95 Ulusal Düzenleme Komitesi ile birlikte, bu yıl da olağanüstü bir program hazırladılar. İstanbul'da buldukları süre içinde herkesin (ister mesleki ve sosyal etkinlikler, ister gezi turları olsun) izlemeye değer birşeyler bulacağını umut ediyoruz.

IFLA Konferansının teması, "Geleceğin Kütüphaneleri," çok uygun seçilmiş. Çünkü kütüphane ve bilgi hizmetlerinin sağlanmasında daha önce örneği görülmemiş gelişmeler ve değişiklikler yaşıyoruz. Bugünlerde "bilgi çağı," "bilgi toplumu," "sanayi ötesi toplum" gibi terimleri sık sık duyuyor ve kullanıyoruz. Çoğu kimse bilginin karar vermedeki rolünü teslim etmektedir. "Bilgi" giderek artan biçimde bir ürün olarak değerlendirilmektedir. Bir toplumun ne kadar bilgi "tüketirse" ekonomik yönden o denli gelişeceğine inanıldığından, herkesin istekli birer "bilgi tüketicisi" olması beklenmektedir. Dahası, bilgi GSMH'nin geliştirilmesi için enerji kadar önemli ve değerli görülmektedir. Örneğin, yüzyılımızda tarımsal üretimde

As the editor of the *Türk Kütüphaneciliği*, a quarterly journal published by the Turkish Librarians' Association, I am honored to welcome our distinguished colleagues from all over the world to the beautiful city of Istanbul to take part in the 61st IFLA Council and General Conference from 20-26 August 1995.

Once again, the IFLA HQ and its Professional Board, along with the IFLA'95 National Organizing Committee, put together an outstanding program this year. We hope that everyone would find something worthwhile to pursue (be it professional and social activities or sightseeing tours, to name but a few) while staying in Istanbul.

The theme of the 61st IFLA Conference, "Libraries of the Future," was chosen aptly as we have been experiencing unprecedented developments and changes in the provision of library and information services. Nowadays we often hear and use such terms as "information age," "information society," and "post-industrial society" in our daily life. Most people recognize the role of information in decision-making as "information" is increasingly treated as a commodity. Everybody is expected to become an avid "information consumer" as it is believed that the more information a society "consumes," the more developed it becomes economically. Furthermore, information is seen as valuable and important a resource

meydana gelen artışın fiziksel kaynakların ar tuşına değil, büyük oranda yeni bilgi kullanımına bağlı olduğu bilinmektedir.

Ekonomik kalkınma ile bilgi erişim olanaklarının varlığı arasındaki ilişkiyi fark eden ülkeler kütüphane ve bilgi merkezlerini gelişmiş teknoloji ürünleriyle donatmak için bilgi teknolojisi alanında önemli yatırımlar yaptılar. Bu ülkeler çok değişik formatlardaki bilgi kaynaklarının seçimi, düzenlenmesi ve bu bilgilere erişim için kütüphaneci ve bilgi profesyonellerinin uzmanlığına gereksinimi olduklarının da farkına vardılar. Diyelim ki on yıl önce "gopher" ve "Web" gibi Internet hizmetleri aracılığıyla 24 saat kullanıma açık tutulan dijital kütüphanelerimizin olacağını kim tahmin ederdi? Türk kütüphanecilerinin evlerindeki koltuklarından bile kalkmadan Louvre Müzesinin koridorlarında dolaşım oradaki sanat yapıtlarını inceleyeceklerini kim tahmin ederdi? Bir gün "bilgi otoyolu"na çıktığında, birkaç örnek vermek gerekirse, kütüphane ve bilgi merkezlerindeki, sinema ve TV arşivlerindeki, coğrafik bilgi sistemlerindeki, eğitim, sağlık ve adalet konusundaki veri tabanlarındaki her tür bilgiye (metin, grafik, ses ve hareketli görüntüler içeren çoklu ortam) erişebileceğimizi kim tahmin ederdi? Sanırım çok az kişi..

Ekonomik kalkınma ile bir ülkedeki bilgi teknolojisi araçlarının varlığı arasında nasıl bir ilişki varsa, bilgiye özgürce erişim ile demokrasi arasında da bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Bu ilişkiyi çok önceleri fark eden Thomas Jefferson, bilgiyi "demokrasinin değer birimi" olarak nitelendirmiştir. Bu yaklaşımı benimseyen ve demokrasilerin ancak bilgili vatandaşlar tarafından geliştirilip güçlendirilebileceğini fark eden ülkeler bilgi edinme özgürlüğünün önündeki tüm engelleri kaldırmakta ve kütüphanelerini ve bilgi merkezlerini büyük ölçüde desteklemektedirler.

as energy for the development of the GNP. For instance, it is known that the increase in the agricultural productivity within the last century is primarily due to the use of new information, not because of increase in the physical resources.

Countries that have noticed the relationship between the economic development and the availability of information access and retrieval capabilities have invested heavily in information technology to equip their library and information centers with fairly developed technological products. They also realized that they needed the expertise of library and information professionals to cope with the selection, organization and retrieval of information sources available in a multitude of format. Who would have thought, say, ten years ago that we would have digital libraries that are open to public 24 hours a day through the Internet services such as gopher and the World-Wide Web? Who would have thought that Turkish librarians would stroll through the corridors of the Louvre Museum virtually and explore some of the artwork there without even leaving their seats at home? Who would have thought that one day, once on the "information superhighway," one could get access to all sorts of information (textual, graphical, multimedia including sound and live pictures) that are available through libraries and information centers, cinema and TV archives, geographic information systems, education, health and justice databases, to name just a few? Very few people would, I reckon.

Just as there is a relationship between the level of the economic development and the availability of information technology tools in a given country, there appears to be a strong relationship between democratization and the freedom of access to information. Thomas Jefferson, who noticed this relationship long ago described in-

Ancak, bilgiye erişimle demokrasi ve ekonomik kalkınma ile bilgi teknolojisi kolaylıklarının varlığı arasındaki bu olumlu ilişkilere karşın, insan, yine de, kendi aramızda barışı sağlama ve koruma konusunda katedeceğimiz uzun bir yol olduğunu düşünmekten kendini alamıyor. Bir yandan, başka ülkelerdeki çevrimiçi ve dijital kütüphanelere ve bilgi kaynaklarına hemen hemen hiçbir engelle karşılaşmadan anında erişim sağlamak ve bu erişimi sürekli kılmak bizim için çok önem taşıyabiliyor. Öte yandan, bu çevrimiçi bilgilerin ana kaynağı ve bilgi ile kültürün fiziksel yapıları olan kütüphane, arşiv ve müzelerin tahrip edilmesine karşı daha az duyarlı olabiliyoruz.

Kütüphaneler, arşivler ve müzeler geçmişte her zaman demokrasinin kaleleri olmuş ve bundan bütün uluslar eşit biçimde yararlanmışlardır. Ancak demokrasinin kaleleri Bosna-Hersek'te uygar dünyanın gözleri önünde yerle bir edilmeye ve yakılmaya devam edilmektedir. Buna izin vermemeliyiz. İstanbul'da ileriye bakıp geleceğin kütüphaneleri hakkında düşünürken, şimdiki ve geçmişteki kütüphanelere de bakalım. Profesör Riedlmayer'in dediği gibi: "Kütüphane ve arşivlerin yakılması, doğrunun ortada bir yerlerde olduğunun farzedildiği iki taraflı bir siyasi anlaşmazlıkta taraflardan birinin görüşlerini ifade etmesi şeklinde değerlendirilemez."¹ Bu hain eylemleri kınıyor ve tüm meslektaşlarımızı çok geç olmadan bu tür eylemlere karşı çıkmaya çağırıyoruz. Değilsen, uzun vadede bundan hepimiz zarar göreceğiz.

Türk Kütüphaneciliği'nin IFLA'95

¹ Andrés Riedlmayer, "Erasing the past: the destruction of libraries and archives in Bosnia-Herzegovina," *Middle East Studies Association Bulletin* 28(1): 7-11, July 1995. Riedlmayer'in makalesinin Türkçe çevirisini bu sayıda bulabilirsiniz.

formation as the "monetary value of democracy." Countries which have adopted this approach and noticed that democracies can only be developed and strengthened through informed citizens, abolish all barriers before the freedom of information and support their libraries and information centers to a great extent.

One cannot help but think, however, that, despite the positive inter-relationships between the freedom of access to information and democracy, and between the economic development and the availability of information retrieval facilities, it appears that we have a long way to go in protecting and preserving the peace among ourselves. On the one hand, it may be tremendously important for us to get access to the online and digital libraries and information sources of other countries within a fraction of a second with virtually no boundaries, and keep it that way. Yet, on the other hand, we may be less sensitive against the destruction of physical artefacts of information and culture such as libraries, museums, and archives which are the main sources of most online and digital information in the first place.

Library and information centers, archives, and museums have always been the bastions of democracy in the past and all the nations have benefitted equally from that. Yet the bastions of democracy continue to be burned and leveled to the ground in Bosnia-Herzegovina before the very eyes of the civil world. We must not allow this to happen. While looking ahead and contemplating about the libraries of the future here in Istanbul, let's look also at the libraries of the present and the past. As Professor Riedlmayer puts it: "The burning of libraries and archives cannot be construed as a mere expression

Özel Sayısıyla ilgili olarak da birkaç söz söylemek istiyorum: Türk kütüphaneleri ve arşivleri hakkında çeşitli makalelerin yanı sıra her zamanki yazıları da içeren bir özel sayı hazırladık (üniversite, halk ve okul kütüphaneleri, kütüphanecilik eğitimi, yazma ve nadir eser kütüphaneleri, Türk arşiv araştırmaları, vd.). Özel sayı yayımlama düşüncemizi destekledikleri ve maddi kaynak sağladıkları için IFLA'95 Ulusal Düzenleme Komitesi Başkanı ve üyelerine teşekkür etmek isterim. Yardımcı Editör olarak aramıza katılan meslektaşımız Müjgân Şan'a da hoş geldin diyorum.

İstanbul'u ziyaretinizden memnun kalmanızı ve verimli bir IFLA Konferansı geçirmenizi umuyoruz. Gelecek yıl Pekin'de görüşmek üzere. Güle güle!

Yaşar Tonta

*of one side's views in a two-sided political dispute where right is assumed to be side somewhere in the middle."*¹ We condemn these wicked acts and urge our colleagues to take a stand against such acts before it is too late. If not, we will all suffer in the long run.

I would also like to add a few notes about the IFLA'95 ISTANBUL Special Issue of the Türk Kütüphaneciliği. We have put together a special issue that contains a wide range of articles on Turkish libraries and archives as well as our regular features (Turkish university, public and school libraries, education for librarianship in Turkey, manuscripts and rare books libraries, Turkish archival studies, networked information in Turkey, etc.). I would like to thank the President and members of the IFLA '95 ISTANBUL National Organizing Committee for supporting the idea of publishing a special issue and sponsoring it. I would also welcome my colleague Ms. Müjgân Şan who joined the Editorial Board as an Associate Editor.

We hope you all enjoy your stay here in Istanbul and have a fruitful IFLA Conference. Looking forward to meeting you in Beijing, China, next year. Güle güle!

Yaşar Tonta

¹ Andrés Riedlmayer. "Erasing the past: the destruction of libraries and archives in Bosnia-Herzegovina," Middle East Studies Association Bulletin 28(1): 7-11, July 1995. The Turkish translation of Riedlmayer's article can be found elsewhere in this issue.